

Protocol grensoverschrijdend gedrag

Colofon

Het *Protocol grensoverschrijdend gedrag* is opgesteld door het landelijk opvangteam. Dit protocol is tot stand gekomen vanuit eerdere versies, aangevuld met ervaringen. Het protocol is een uitwerking van het huishoudelijk reglement van de Vereniging Scouting Nederland en is te gebruiken als leidraad.

Dit protocol is zo algemeen mogelijk opgeschreven. Voor de leesbaarheid hebben we het in deze uitgave over 'ouders', maar we zijn ons er terdege van bewust, dat lang niet alle leden opgroeien in een gezin met een vader en een moeder. Waar 'ouders' staat, kun je dus, afhankelijk van de leefomstandigheden van het kind, ook ouder, verzorger of verzorg(st)er lezen. Waar leidinggevende staat, bedoelen we ook bestuursleden. Ten slotte gebruiken we voor de leesbaarheid steeds de mannelijke vorm.

Voor reacties, opmerkingen of aanvullingen houden de auteurs zich aanbevolen. Graag zien ze deze tegemoet via: opvangteam@scouting.nl.

Eindredactie en vormgeving: Team communicatie Scouting Nederland

© Scouting Nederland, januari 2017

Landelijk servicecentrum Scouting Nederland

Larikslaan 5 • 3833 AM Leusden

Postbus 210 • 3830 AE Leusden

tel +31 (0)33 496 09 11

web www.scouting.nl

Tijdens kantooruren:

Bel het landelijk servicecentrum en maak een melding. Het landelijk servicecentrum zorgt dat desgewenst een lid van het landelijk opvangteam contact met de melder opneemt.

Buiten kantooruren:

Via het telefoonnummer van het landelijk servicecentrum word je doorgeschakeld naar de antwoordservicedienst. Na melding neemt de bereikbaarheidsdienst zo snel mogelijk contact op met een teamlid van het landelijk opvangteam, dat vervolgens contact opneemt met de melder.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inleiding	5
1 Wat te doen bij grensoverschrijdend gedrag?	9
1.1 Stroomdiagram	9
1.2 De eerste drie...	9
1.3 In het kort	10
2 Het werken met het protocol	12
2.1 De melding	12
2.2 Het bestuur	12
2.3 Het tweemanschap	12
2.4 De zaakcoördinator	13
2.5 Inwinnen van advies	14
2.6 Het gesprek met het betrokken lid (indien minderjarig ook ouders)	14
2.7 Het gesprek met de beschuldigde(n), de vermoedelijke dader(s)	16
2.8 Aangifte of geen aangifte	16
2.9 Informatie aan groepsraad	17
2.10 Informatie aan niet direct betrokkenen	17
2.11 Pers en publiciteit	18
2.12 Uitkomsten	18
2.13 Maatregelen en tuchtrect	18
2.14 Informatie aan direct en niet direct betrokkenen	19
2.15 Evaluatie	19
3 Afsluiting	20
3.1 Rapportage	20
3.2 Feedback	20
4 Overig	21
4.1 Begrippen	21
4.2 Grensoverschrijdend gedrag tijdens groepsoverstijgende activiteiten	22
4.3 Verdere informatie	23
4.4 Overige organisaties	23
4.4.1 In veilige handen	23
4.4.2 Slachtofferhulp Nederland	23
4.4.3 Samen Veilig	23
4.4.4 Bureau voor Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW)	24

4.4.5	Korrelatie	24
4.4.6	M. (anonieme meldlijn)	24
4.4.7	Sensor	24
4.5	Meldingsformulier Scouting Nederland	25

Inleiding

Wie denkt aan kinderen, jongeren en Scouting, denkt direct aan spel, plezier en een uitdagend leven. Niemand associeert deze woorden met grensoverschrijdend gedrag. Maar naast alle vrolijke en leuke momenten kunnen we bij Scouting helaas ook wel eens te maken krijgen met (het vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag.

Dit protocol beschrijft de manier waarop we bij Scouting Nederland omgaan met grensoverschrijdend gedrag van leden en jeugdleden. Onder grensoverschrijdend gedrag verstaan we hier alle vormen van geweld, diefstal, of seksueel grensoverschrijdend gedrag. In paragraaf 4.1, Begrippen, vind je uitleg over grensoverschrijdend gedrag en wat we hieronder verstaan. Dit protocol is ook van toepassing als er slechts sprake is van 'een vermoeden van' grensoverschrijdend gedrag.

Dit protocol is tot stand gekomen door alle ervaringen die in de loop der jaren door het landelijk opvangteam (LOT) zijn opgedaan. In situaties waarbij Scoutinggroepen zich geconfronteerd zien met grensoverschrijdend gedrag kan het LOT ingeschakeld worden om het groepsbestuur te ondersteunen. Door deze ervaringen onderling te delen en te evalueren, heeft het LOT in de loop der jaren in de vorm van dit protocol een leidraad ontwikkeld voor die situaties waarbij er sprake is van grensoverschrijdend gedrag.

Het protocol is in eerste instantie ontwikkeld voor ondersteuning aan besturen van een Scoutinggroep of een regio, maar is ook zeker bedoeld om gebruikt te worden door andere Scoutingonderdelen, zoals een plusscoutskring, een landelijke ledenactiviteit of een landelijk team. Waar verder in dit document (Scouting)groep vermeld staat, worden ook deze onderdelen van Scouting bedoeld. Het kan zijn dat sommige stappen dan net even anders zullen worden aangepakt. Zie hiervoor ook paragraaf 4.2.

Gebruikte afkortingen:

- HHR: huishoudelijk reglement
- LSC: landelijk servicecentrum
- LOT: landelijk opvangteam

Huishoudelijk reglement Scouting Nederland

In het huishoudelijk reglement (HHR) van Scouting Nederland is een aantal bepalingen opgenomen. Dat is vastgesteld door de landelijke raad van Scouting Nederland. Het HHR is een set van spelregels waar we ons binnen Scouting Nederland aan moeten houden. Het protocol is een uitwerking van hoofdstuk 11 van het HHR van de Vereniging Scouting Nederland. Leden van Scouting Nederland worden geacht kennis te hebben van dit protocol en het als leidraad te gebruiken. Dit protocol is als aanvulling op het HHR te gebruiken.

Het HHR geeft in artikel 172 aan dat **ELK** (vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag moet worden gemeld aan het landelijk servicecentrum. Tevens geeft dit artikel aan dat je in voorkomende gevallen dient te handelen zoals in dit protocol is aangegeven. Voor een definitie van grensoverschrijdend gedrag verwijzen we je naar hoofdstuk 3.

Bij Scouting hebben we een gedragscode, die als appendix bij het HHR is gevoegd. Hierin zijn de normen vastgelegd met betrekking tot de omgang tussen (jeugd)leden.

Melden

Bij het plaatsvinden van (een vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag **MOET** je zo spoedig mogelijk een telefonische melding maken bij het landelijk servicecentrum van Scouting Nederland (HHR art. 172).

Dit omdat bij (een vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag op voorhand niet te overzien is wat de impact en de gevolgen zijn.

Soms zijn er op regionaal en landelijk niveau minder aangename gevolgen voor het individu, de groep, de regio of Scouting Nederland en het kan zijn dat de betrokkenen binnen Scouting Nederland meerdere functies hebben.

In dat geval is overleg met Team Juridische Zaken van het landelijk servicecentrum noodzakelijk. Melding maakt het mogelijk de groep te adviseren bij het uitvoeren van het protocol, hulp van het LOT aan te bieden en Team communicatie in staat te stellen proactief te reageren op regionale en landelijke (publicitaire) gevolgen.

Landelijk servicecentrum Scouting Nederland

Scouting Nederland

☎ +31 (0)33 496 09 11

☎ +31 (0)33 496 09 99

Tijdens kantooruren:

Bel het landelijk servicecentrum en maak een melding. Het landelijk servicecentrum zorgt dat desgewenst een lid van het LOT contact met de melder opneemt.

Buiten kantooruren:

Via het telefoonnummer van het landelijk servicecentrum word je doorgeschakeld naar de antwoordservicedienst. Na melding neemt de bereikbaarheidsdienst zo snel mogelijk contact op met een teamlid van het LOT, dat vervolgens contact opneemt met de melder.

Pers en publiciteit

Belangstelling van de media is niet altijd te voorkomen, maar wel te stroomlijnen. Leg in voorkomende gevallen waarbij de media betrokken raken, direct (binnen en buiten kantooruren) contact met Team communicatie via het landelijk servicecentrum van Scouting Nederland voor adviezen over de woordvoering (zie ook 2.11).

Protocol grensoverschrijdend gedrag

Het protocol heeft betrekking op het gedrag tussen individuen onderling (leidinggevend(en), (jeugd)leden) en op het gedrag van een (groep van) individu(en) naar een groep of haar bezit of materiaal.

Samen met het HHR en de gedragscode vormt het protocol een kader en leidraad.

Het protocol is een leidraad voor diegenen die ernaar handelen, waarmee zij zich gesteund voelen door de ervaringen van anderen in een eerdere situatie van grensoverschrijdend gedrag. Deze ervaringen leren ons dat de in het protocol aangegeven stappen in de meeste gevallen een adequate benaderingswijze vormen. Let wel: iedere situatie is anders! Gebruik het protocol als leidraad, als je ervan af wilt wijken, kan dat. Maar zorg dan dat je je hiervan bewust bent en dat je uit kunt leggen waarom je af bent geweken (pas toe of leg uit).

Het bespreken van dit protocol binnen je groep kan een positief effect hebben op de signaalgevoeligheid en het zelfvertrouwen van leidinggevend(en) om met een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag om te gaan. Het bespreken van de gedragscode kan hier mee gecombineerd worden.

Bij Scouting worden wekelijks activiteiten voor jeugdleden georganiseerd. De leidinggevend(en) hebben één of meer dagdelen de verantwoordelijkheid en zorg voor een groep kinderen en het materiaal van

de Scoutinggroep. Op kamp of tijdens een evenement duurt deze verantwoordelijkheid zelfs langer: van enkele dagen tot een week of langer.

Tijdens Scoutingactiviteiten gaan vrijwilligers en jeugdleden op talloze momenten met elkaar en materiaal om. Spelsituaties kunnen soms spontaan uitgroeien tot stoeipartijen, bij heimwee worden kinderen getroost, vooral jonge kinderen komen bij volwassenen spontaan uitrusten of knuffelen. Financiën worden beheerd door leden, waarbij lang niet altijd iedereen even deskundig is en de materiaalmeester is verantwoordelijk voor het beheer van het materiaal. (Jeugd)leden gebruiken meer of minder voorzichtig het materiaal. Ook pesten komt voor binnen een groep. Helaas komt het ook wel eens voor dat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag. Waarbij (jeugd)leden over de grens heen gaan en de ander of de groep emotionele of materiele schade berokkenen. Soms lijkt het grensoverschrijdend gedrag bewust te zijn gedaan, soms ook weer niet. Deze situaties zorgen voor veel verwarring op dat moment. Ze roepen vaak ook veel emoties op. Leidinggevend worden geconfronteerd met dilemma's. Extra moeilijk is het wanneer het gaat over een onderwerp als seksualiteit, omdat hier vaak een taboe op rust.

Bij grensoverschrijdend gedrag zijn de 'gevoelens van de ander' en niet de 'gedachten van x of y' van belang. Ook al gebeurt er objectief gezien niets, dan nog geven de gevoelens van de ander de doorslag (zie pagina 17 van dit protocol).

Dit document biedt een leidraad, een aantal afspraken en handelingsalternatieven voor situaties waarin sprake is van grensoverschrijdend gedrag of een vermoeden daarvan. Vermoedens van grensoverschrijdend gedrag en in het bijzonder seksueel grensoverschrijdend gedrag, zijn soms moeilijk hard te maken en er doemen telkens weer andere dilemma's op. Het protocol biedt een handleiding, maar geen pasklare oplossing. De manier waarop je kunt handelen, valt niet exact te beschrijven. Het blijft belangrijk zelf goed na te denken en de ingewikkelde kwestie vooral met een tweemanschap te benaderen.

Landelijk opvangteam

Het uitvoeren van het *Protocol grensoverschrijdend gedrag* vereist soms specialistische ondersteuning die vanuit de landelijke organisatie geboden kan worden, zonder afbreuk te doen aan de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur van de groep. Het is goed te weten dat verspreid over het land, deskundige en ervaren leden van het landelijk opvangteam (LOT) beschikbaar zijn om een groep met raad en daad bij te staan. Het LOT heeft ruime ervaring met allerlei kwesties, vanuit deze ervaring kunnen de leden het bestuur ondersteunen bij het bepalen van de te bewandelen koers. Zoals verderop is beschreven, kan 24 uur per dag 7 dagen per week een beroep gedaan worden op ondersteuning van het LOT.

Ook wanneer in eerste instantie geen beroep gedaan is op deze ondersteuning, kan dat alsnog gedaan worden tijdens het traject:

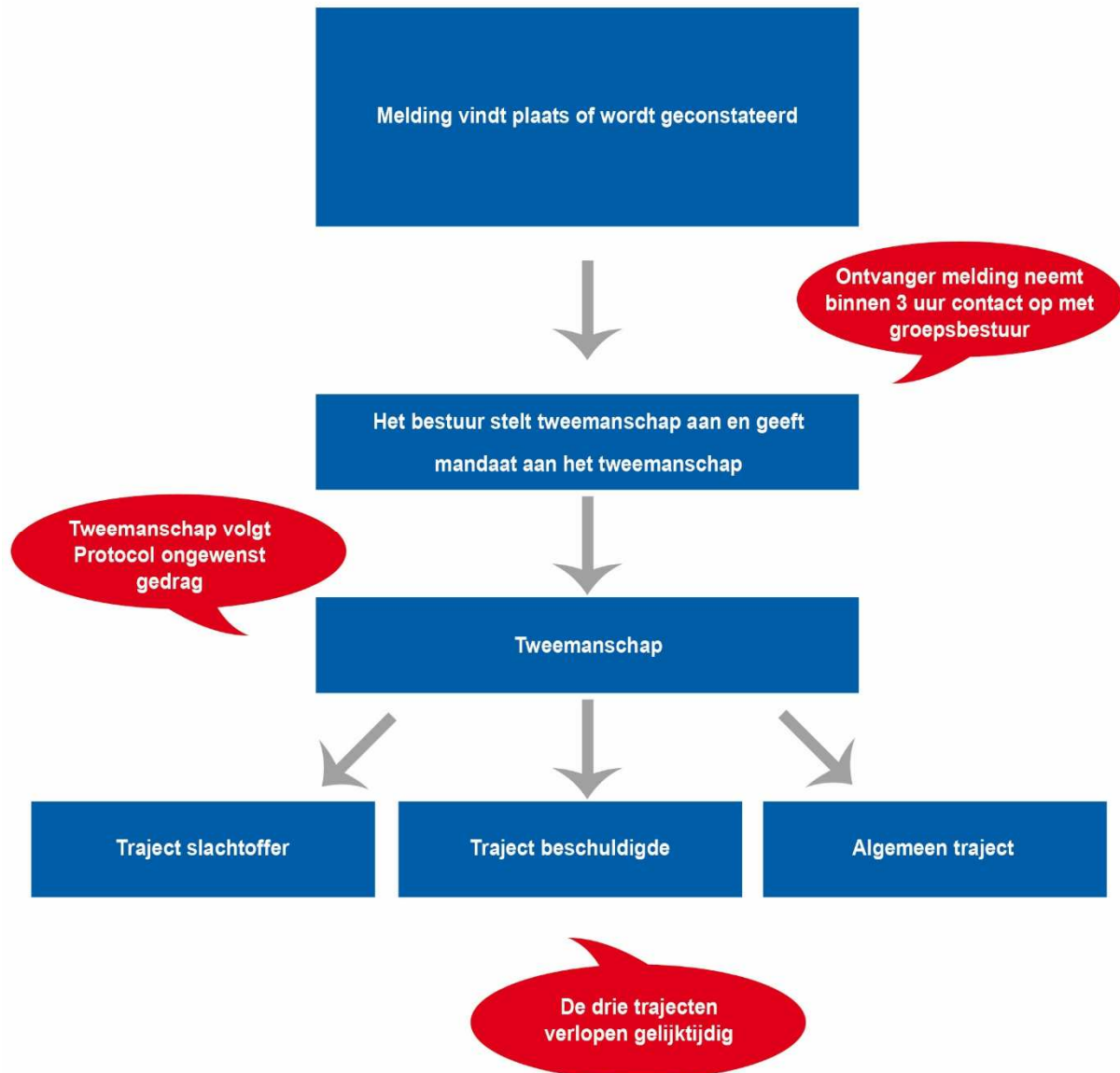
- Wanneer de kwestie ernstiger, moeilijker of omvangrijker blijkt dan in eerste instantie gedacht.
- Het kan nuttig zijn om tijdens het proces iemand van het opvangteam als klankbord, praatpaal of meedenker te gebruiken, zeker wanneer je te maken krijgt met emotionele gesprekken of wanneer je twijfelt over de te zetten stappen.
- Een kwestie kan in een aantal gevallen langdurig aandacht blijven vragen.
- Bij vragen over de afronding, een mogelijke juridische procesgang of bij rehabilitatie van een beschuldigde is begeleiding soms handig.
- Bij het verwijzen naar professionele instanties of bij de samenwerking hiermee.
- Ten slotte kan iemand van het opvangteam na afloop van advies dienen over de binnen de groep gevolgde aanpak en meedenken over de vraag: welke stappen zouden er binnen de groep gezet kunnen worden?

Het *Protocol grensoverschrijdend gedrag* is herzien en door het landelijk bestuur vastgesteld op 07 februari 2017.

1 Wat te doen bij grensoverschrijdend gedrag?

Bij een melding van grensoverschrijdend gedrag komt er veel in korte tijd op je af. Het is van belang dat je zicht hebt op wat er te gebeuren staat en binnen welk tijdspad. In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van wat er op je afkomt in de eerste drie uur, drie dagen, drie weken, drie maanden en drie jaar. Uiteraard zijn het niet letterlijk 3 minuten of jaren, dit is een metafoor die wordt gebruikt om een tijdsvolgorde aan te geven.

1.1 Stroomdiagram

1.2 De eerste drie...

De eerste drie minuten:

- Sta de melder rustig en neutraal te woord.
- Probeer een beeld te vormen over inhoud, aard en ernst van de situatie. Noteer alles wat opvalt en verteld wordt in feitelijke bewoordingen.
- Informeer je groepsbestuur.

De eerste drie uur:

- Het bestuur formeert een tweemanschap.
- Het tweemanschap maakt een taak- en rolverdeling (wijs een zaakcoördinator aan).
- Is er sprake van (een vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag dan **MOET** je dit melden: leg contact met het LSC.
- Je mag vragen om ondersteuning van het LOT.

De eerste drie dagen:

- Win advies in bij deskundigen als dit voor de kwestie van belang is (politie, verzekering, eigenaar gebouw, etc.).
- Pas hoor en wederhoor toe als er sprake is van grensoverschrijdend gedrag tussen personen:
 - Voer een gesprek met degene(n) die het grensoverschrijdend gedrag hebben ervaren en ouders als het een minderjarige betreft.
 - Voer een gesprek met degene(n) die zich grensoverschrijdend heeft/hebben gedragen.
- Als er grensoverschrijdend gedrag is naar materialen:
 - Voer een gesprek met de persoon die het grensoverschrijdend gedrag heeft laten zien.
 - Als het kan: voer een gesprek met de mensen die dit hebben gezien.
- Overleg eventueel met Team communicatie van het LSC.

De eerste drie weken:

- Overleg eventueel met hulpverlenende instanties.
- Voer eventuele vervolggesprekken.
- Geef informatie aan de groepsraad als dit voor de kwestie van belang is. Vertel alleen dat wat nodig is.
- Geef informatie aan niet direct betrokken ouders, organisaties en anderen.

De eerste drie maanden:

- Tref de (afroondende) maatregelen.
- Als het bestuur tot op-non-actiefstelling of functieonthefing heeft besloten: neem een besluit over het verdere verloop hiervan.
- Geef verdere informatie aan direct en niet direct betrokkenen.
- Evaluatie van het tweemanschap en het bestuur van de groep.
- (voorlopige) rapportage aan het LSC.

De eerste drie jaar:

- Volg eventuele juridische of tuchtrechtelijke procedures.
- Vervolg het geven van informatie aan direct en niet direct betrokkenen.
- Slotrapportage aan het LSC.

1.3 In het kort

Het *Protocol grensoverschrijdend gedrag* beschrijft de manier waarop we bij Scouting Nederland omgaan met (een vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag van leden en jeugdleden. In het protocol staat een aantal afspraken en handelingsadviezen. Zoals eerder aangegeven; in het HHR vind je de vastgestelde regels en afspraken, houd dit bij de hand! De belangrijkste aandachtspunten zijn op de volgende pagina weergegeven.

DOEN
<p>Formeer tweemanschap Spreek onderling een rolverdeling af.</p>
<p>Bespreek het Protocol grensoverschrijdend gedrag en het HHR Te vinden op www.scouting.nl – Bestuur & organisatie.</p>
<p>Melden Een (vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag MOET je melden bij het landelijk servicecentrum; je kunt ondersteuning of advies vragen bij het LOT.</p>
<p>Is er (kans op) media-aandacht? Neem direct contact op Team communicatie van het LSC.</p>
<p>Heb aandacht voor social media Wees je bewust van de social media, blijf op de hoogte over de berichtgeving op de homepage van je groep en Facebook.</p>
<p>Schriftelijke verslaglegging Leg alle afspraken, contacten, (telefoongesprekken) bevindingen, mails, etc., vast, hetzij in print hetzij in digitale bestanden; de ervaring leert dat dit handig is. Voorzie alle verslagen van naam en datum. Bewaar alles!</p>
<p>Als het nodig is, verwijs dan naar officiële instanties Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag kun je verwijzen naar de politie, slachtofferhulp of de huisarts. Bij ander grensoverschrijdend gedrag kun je denken aan een verzekeringsagent, bank, het regiobestuur of de politie.</p>
<p>Bestuur en tweemanschap bespreek of op-non-actiestelling of functieonthefing nodig is Kijk hiervoor het HHR na; par. 5.4; 5.5; 5.6; 5.7; het bestuur neemt een besluit.</p>
<p>Geef goede en passende informatie aan de groep, ouders en andere belanghebbenden Doe dit tijdig, wees je bewust van een roddelcircuit dat zal bestaan.</p>
<p>Geef aandacht en nazorg aan betrokken personen</p>
NIET DOEN
<p>De schuldvraag aan de orde stellen</p>
<p>Suggesties en vermoedens uitspreken</p>
<p>Zelf onderzoek doen en voor politieagent en rechter spelen</p>
<p>De kwestie stil houden</p>

2 Het werken met het protocol

Binnen je groep is een melding van grensoverschrijdend gedrag gedaan of er is grensoverschrijdend gedrag aan het licht gekomen. Onderneem de volgende stappen om zo goed mogelijk met deze melding om te gaan en om onnodige fouten te vermijden. Houd bij deze stappen altijd rekening met de specifieke situatie.

2.1 De melding

Sta de melder rustig en neutraal te woord. Probeer een beeld te vormen over inhoud, aard en ernst van de situatie. Noteer alles wat opvalt en verteld wordt in feitelijke bewoordingen.

Ga de volgende vragen en aandachtspunten af:

- Noteer wie, wat, waar, wanneer? Is er mogelijk sprake van meerdere slachtoffers en/of plegers?
- Wie zijn van het (vermoeden van) gedrag op de hoogte?
- Als er sprake is van slachtoffer(s): kijk of er directe actie nodig is.
- Praat niet met de beschuldigde(n) over het voorval.
- Vraag de melder in het belang van de kwestie er verder nu niet over te spreken met anderen, attendeer de melder ook op het zorgvuldig gebruiken van social media.
- Geef aan dat je het groepsbestuur informeert.
- Bespreek met de melder dat het groepsbestuur een tweemanschap zal formeren dat verder de contacten zal hebben.
- Maak afspraken met de melder over hoe hij verder wordt geïnformeerd.
- Vraag de melder om het verhaal op schrift te stellen en te ondertekenen.
- Verslaglegging en invullen registratieformulier.
- Neem direct contact op met het groepsbestuur.

2.2 Het bestuur

Het bestuur stelt, na op de hoogte te zijn gesteld van de melding, een tweemanschap aan en geeft hen mandaat verder te handelen in de kwestie.

Het tweemanschap moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

- Geen enkele (familie)relatie met slachtoffer(s) en/of pleger(s).
- Niet verbonden aan het team waarvan de slachtoffer(s) en/of de pleger(s) deel uitmaken.
- Beschikken over het vermogen om te analyseren en zich in te leven en tegelijkertijd emotioneel afstand te nemen.
- Door leeftijd en ervaring beschikken over voldoende gezag en draagvlak bij zowel de vrijwilligers, jeugdleden, hun ouders en externe betrokkenen.
- Probleemloos kunnen samenwerken met de andere partner uit het tweemanschap.
- Beschikken over voldoende tijd (dit geldt zeker voor de eerste drie weken).
- Dit kunnen ook niet-bestuursleden zijn.

Het heeft de voorkeur dat de groepsvoorzitter geen deel uitmaakt van het tweemanschap. Hierdoor is er binnen de groep als het ware een 'hogere' instantie beschikbaar. Bij een ouderbijeenkomst of groepsraad kan de groepsvoorzitter als onafhankelijk gespreksleider optreden. Ook kan hij, als niet direct betrokkene in het proces, als klankbord of adviseur voor het tweemanschap fungeren.

2.3 Het tweemanschap

Handel in dit soort zaken niet alleen, omdat:

- er veel op je af komt;
- twee meer weten dan één, zo kun je gefundeerde beslissingen nemen als dat nodig is;
- je met zijn tweeën meer objectiviteit hebt;
- je minder risico loopt dat anderen je acties als individueel of persoonlijk zien;
- fouten zoveel mogelijk voorkomen moeten worden;

- je bij elkaar terecht kunt voor advies en steun;
- belanghebbenden op het juiste moment goed moeten worden geïnformeerd;
- de betrouwbaarheid van de verslaglegging hoger is.

Verdeel de rollen en maak daar afspraken over. Zo kan één persoon de contacten met betrokken slachtoffer(s) onderhouden, en de ander met de dader(s). Gezamenlijk spreekt het tweemanschap met de andere partijen.

Het tweemanschap wordt zo snel mogelijk na de melding door het bestuur ingesteld. Vaak bestaat het tweemanschap uit één of twee bestuursleden, bijvoorbeeld de groepsbegeleider. Na het aannemen van de melding volgen zij de stappen zoals beschreven in het protocol.

Het tweemanschap maakt een inschatting of gedrag grensoverschrijdend is (zie definitie hoofdstuk 4), en doet melding bij het LSC (zie pagina 2). Leg de motivatie schriftelijk vast. Tegelijkertijd kan het tweemanschap de hulp van het landelijk opvangteam inroepen.

De medewerkers van de afdeling juridische zaken nemen alle meldingen in ontvangst die betrekking hebben op (vermoedens van) grensoverschrijdend gedrag. Zij kunnen je adviezen geven bij vragen die te maken hebben met dit protocol, of met vragen over hoe je dit protocol het beste kunt toepassen op de specifieke situatie in je groep. Zij zullen ook bezien of er breder binnen Scouting stappen genomen moeten worden. Denk ook aan overleg over communicatie en media.

Belooft nooit geheimhouding, maar zeg dat de informatie vertrouwelijk wordt behandeld.

Het landelijk opvangteam

Wanneer de medewerkers van de afdeling juridische zaken inschatten dat je vragen over de toepassing van het protocol niet eenvoudig zijn te beantwoorden, of dat je groep ondersteuning kan gebruiken bij het behandelen van de kwestie, dan word je doorverwezen naar een lid van het LOT. Het uitvoeren van het *Protocol grensoverschrijdend gedrag* vereist soms specialistische ondersteuning die vanuit de landelijke organisatie geboden kan worden zonder afbreuk te doen aan de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur van de groep. Het is goed te weten dat verspreid over het land deskundige en ervaren leden van het LOT beschikbaar zijn om een groep met raad en daad bij te staan.

Zodra de melding een vervolg krijgt en er een zaak gaat lopen, wordt uit het tweemanschap een zaakcoördinator aangesteld.

2.4 De zaakcoördinator

Stel één persoon uit het tweemanschap aan die verantwoordelijk is voor de coördinatie van het hele proces: de zaakcoördinator. Deze volgt en coördineert de zaak van melding tot en met evaluatie. Door zaakcoördinatie zijn risico's beter te beheersen.

Afhankelijk van de situatie en de te ondernemen stappen vallen de volgende taken onder de verantwoordelijkheid van de zaakcoördinator:

- Coördineren van het volledige traject na een melding.
- Registratie van de melding.
- Bijhouden van een logboek tijdens het hele proces en zorgen voor dossiervorming. De ervaring leert dat bij kwesties van seksueel grensoverschrijdend gedrag heel veel in korte tijd gebeurt: het is belangrijk om op elk moment informatie in het logboek op tijdstip terug te kunnen vinden.
- Maak samen een plan van aanpak en tijdsplan.
- Samen met bestuur informeren van betrokkenen.
- Evalueren van het totale traject na afsluiting van een casus.
- Contact opnemen met het LOT en eventueel Team communicatie.

- Na afloop van de zaak het eindrapport of verslag opstellen en zenden naar de afdeling juridische zaken van Scouting Nederland.
- Zorgen voor vernietiging van het eigen dossier wanneer onschuld van de dader(s) vast is komen te staan.
- Als blijkt dat het een 'valse beschuldiging' was: zorg ervoor dat iedere betrokkene bij deze kwestie met respect terug kan keren naar de Scoutinggroep.

2.5 Inwinnen van advies

Als er bewijs is dat er een strafbaar feit is gepleegd, is het belangrijk een informatief gesprek met de wijkagent te voeren. De wijkagent weet wat te doen. Gebruik dit gesprek ook om sterke vermoedens te delen, om te voorkomen dat je iemand onterecht gaat beschuldigen.

Waarom een gesprek met de politie?

De politie heeft ervaring met meldingen van grensoverschrijdend gedrag. Ze weten hoe om te gaan met slachtoffer(s) en pleger(s) en hebben ervaring met het herkennen van dit soort kwesties. De politie is deskundig en samen met het Openbaar Ministerie beoordelen zij of er voldoende bewijs is voor een vervolging.

Wanneer een zaak wordt aangespannen, buigt justitie zich daar uiteindelijk over. Dit is belangrijk voor slachtoffer(s) of de groep, maar ook voor de pleger(s). Er kan namelijk sprake zijn van een valse of onterechte beschuldiging.

We weten dat vooral het imago van een groep kan lijden onder een kwestie met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag. Het overleggen met de wijkagent kan hier wellicht het één en ander in voorkomen.

Schuldbepaling is een taak van politie en justitie

Het onderzoek naar een melding van een strafbaar feit is een wettelijke taak. Politie en justitie hebben hiervoor een exclusieve bevoegdheid. Schuldbepaling en opsporing zijn geen taken van Scouting Nederland.

Door foutief handelen kan onnodig schade ontstaan bij zowel beschuldigde als slachtoffer. Ook kan bewijsvoering tegen een beschuldigde worden bemoeilijkt of zelfs onmogelijk gemaakt worden, zelfs als dit onbewust gebeurt. Wanneer meerdere personen gesprekken voeren met het vermoedelijke slachtoffer en/of de beschuldigde, kunnen getuigenverklaringen authenticiteit verliezen.

Bespreek de rol die de politie in het traject kan hebben ter ondersteuning van de groep en overhandig het *Protocol grensoverschrijdend gedrag*, bespreek de genomen stappen en overleg over eventuele vervolgstappen.

Ook als het geen zaak is voor politie of justitie, is het raadzaam een informatief gesprek te hebben met een medewerker van de afdeling juridische zaken van Scouting Nederland.

Als bestuur van een Scoutinggroep heb je een eigen verantwoordelijkheid ten opzichte van de leden, en kan het voor de groep toch belangrijk zijn actie te ondernemen. Scouting Nederland heeft eigen, door de landelijke raad vastgestelde, afspraken en met onze gedragscode maken we voor al onze leden helder hoe we met elkaar omgaan. Bij overtreding van de regels of de gedragscode kan een eigen maatregel of tuchtrecht aan de orde zijn.

2.6 Het gesprek met het betrokken lid (indien minderjarig ook ouders)

Bij een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag wordt een gesprek gehouden met de direct betrokkenen. Bij voorkeur vindt dit gesprek plaats nadat je ook punt 2.5 hebt besproken in het tweemanschap. Het informeren van de direct betrokken ouders gebeurt individueel, bijvoorbeeld door

middel van een huisbezoek. Het tweemanschap voert dit gesprek. Ook een gesprek met het lid wordt door hen gevoerd.

Vertel in het gesprek en noteer in het verslag alleen feitelijkheden. Toon begrip, maar hoor betrokkenen niet uit. Beschuldig niemand. Maak duidelijk dat de zaak objectief onderzocht moet worden. Ga zelf nooit op onderzoek uit; dan raak je verstrikt in de belangen van de betrokken individuele mensen.

Wat vertel je?

De persoon met wie je het gesprek voert, voelt zich waarschijnlijk ernstig benadeeld en weet niet wat er komen gaat. Hij heeft behoefte aan informatie over het verdere verloop van de zaak. Vertel daarom:

- wat in hoofdlijnen de vervolgstappen van de groep zijn;
- dat, indien aangifte gedaan wordt, de zaak door politie en justitie wordt afgehandeld en dat de groep daar geen invloed op heeft.

Andere aandachtspunten voor dit gesprek:

NB: afhankelijk van de kwestie verschillen de aandachtspunten.

- Als hulp voor het jeugdlid gevraagd wordt, verwijs dan naar professionele instanties.
- Als mensen boos of verdrietig zijn, heb hier begrip voor.
- Als een minderjarig lid betrokken is als dader bij grensoverschrijdend gedrag, wijs de gezaghebbende ouder(s) dan op de mogelijkheid van rechtsbijstand.
- Als een meerderjarig lid als dader betrokken is bij grensoverschrijdend gedrag, wijs er dan op dat het slachtoffer de mogelijkheid heeft om aangifte te gaan doen.
- Als een minderjarig lid betrokken is als slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag, en in het bijzonder als er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag, wijs het lid en de gezaghebbende ouder(s) dan op de mogelijkheid voor informatie, melden of aangifte doen bij de politie.
- Wijs de betrokkenen op het belang van het voorkómen van geruchten en, waar van toepassing, op het belang van juridische bewijsvoering.

Besluiten lid, ouders en/of groepsbestuur aangifte te doen, probeer dan afspraken te maken zodat je daarop als groep kunt inspelen. Wanneer personen uit angst besluiten geen aangifte te doen, informeer hen dan over mogelijke gevolgen. Probeer de angst weg te nemen, het doen van aangifte is een in Nederland wettelijk goed geregelde stap.

Schep duidelijkheid en vertrouwen. Geef altijd aan wanneer je weer contact met hen opneemt. De coördinator maakt een verslag van het gesprek. Tijdens het traject, van onderzoek tot en met uitspraak, houdt een lid van het tweemanschap contact met de direct betrokkenen.

Hulp voor slachtoffers nodig?

Bel Slachtofferhulp Nederland, telefoonnummer 0900-0101 (lokaal tarief).

De hulpverlening is gratis.

Gespecialiseerde hulp

Betrokkenen kunnen een beroep doen op gespecialiseerde hulp. Verwijs in eerste instantie door naar een vertrouwenspersoon, de huisarts en/of naar Slachtofferhulp Nederland. Zijn er meerdere slachtoffers? Dan is het raadzaam om na het individuele gesprek een informatiebijeenkomst te beleggen. Het voordeel van een groepsbijeenkomst is dat alle mensen op hetzelfde moment dezelfde informatie krijgen en betrokkenen zich minder geïsoleerd voelen. De planning van een dergelijke bijeenkomst kan pas plaatsvinden na overleg met de politie in verband met het plaatsvinden van eventuele aangiften en getuigenverhoren.

Je kunt via de wijkagent aan de politie vragen om bij een dergelijke informatiebijeenkomst aanwezig te zijn. Zorg dat je voorafgaand aan deze bijeenkomst weet bij wie je bij de politie terecht kunt, zodat je ook daarover de betrokkenen kunt informeren (voor adressen voor hulp e.d. zie hoofdstuk 4 Verdere informatie).

2.7 Het gesprek met de beschuldigde(n), de vermoedelijke dader(s)

Het gesprek met de beschuldigde(n) vindt bij voorkeur ook plaats na een informatief gesprek met de politie. In dit gesprek is het de bedoeling om inhoudelijk objectieve informatie te krijgen, de beschuldigde(n) de kans te geven zijn/haar/hun kant van het verhaal te vertellen en afspraken vast te leggen over de stappen die gezet gaan worden. Het tweemanschap informeert de beschuldigde persoon over de inhoud van de melding en vraagt om een reactie.

Zorg voor een objectief gesprek. Hoor de beschuldigde(n) niet uit en veroordeel hem/hun niet. Maak duidelijk dat iedere melding objectief moet worden uitgezocht en dat eventueel een (tijdelijke) maatregel nodig is. Geef de beschuldigde(n) de kans om te reageren. Wijs de beschuldigde(n) op mogelijkheden voor gespecialiseerde opvang, bijvoorbeeld een vertrouwenspersoon voor beschuldigten. Deze vertrouwenspersoon moet een andere vertrouwenspersoon zijn dan die voor de vermoedelijke slachtoffer(s).

Bespreek met de beschuldigde(n) de mogelijkheid om rechtsbijstand in te schakelen. Informeer de beschuldigde(n) over de stappen die worden ondernomen. De beschuldigde(n) heeft/hebben er recht op om te weten wat hij/zij kan/kunnen verwachten.

Bespreek met de beschuldigde(n) de komende periode: vaak is het beter dat ze even niet naar Scouting komen. Het liefst maak je daarover onderling afspraken. Anders is mogelijk een op-non-actiefstelling aan de orde (zie de volgende paragraaf). Maak een verslag van het gesprek dat je met de beschuldigde(n) hebt.

Op-non-actiefstelling en andere maatregelen

Als bestuur kun je, met zeer goede argumenten, een lid op non-actief stellen. In het HHR (paragraaf 5.4) staat aangegeven hoe je dit moet motiveren en welke stappen je moet zetten om dit zorgvuldig te doen.

Je kunt een op-non-actiefstelling ter sprake brengen in het gesprek, maar zorg er ook dan voor dat het besluit en de motivatie op schrift komt.

In zijn algemeenheid: het op non-actief stellen wordt gebruikt als het nodig is om even de rust te herstellen tussen de betrokken partijen. De periode dat de op-non-actiefstelling duurt, geeft tijd om de kwestie nader te onderzoeken en in het tweemanschap vervolgstappen af te spreken en eventueel uit te voeren. Ook wanneer een beschuldigde de genoemde feiten ontkent of als het verhaal niet duidelijk is, kun je als bestuur gebruik maken van deze maatregel.

Een op-non-actiefstelling kan negatief en zwaar worden ervaren, maak zo mogelijk in plaats daarvan onderlinge afspraken.

Er bestaan ook andere, meer definitieve maatregelen die aan de orde kunnen zijn. Hierover lees je meer in paragraaf 2.13.

2.8 Aangifte of geen aangifte

Na de gesprekken uit voorgaande stappen is het belangrijk dat het betrokken lid of de Scoutinggroep zo snel mogelijk een beslissing neemt over de verdere procedure. Indien er sprake is van grensoverschrijdend gedrag naar een persoon moet die persoon zelf beslissen of hij aangifte doet (NB. bij minderjarig lid hebben hier de gezaghebbende ouder(s) een rol in). De Scoutinggroep kan aangifte doen als er sprake is van grensoverschrijdend gedrag naar materialen van de groep, de voorzitter doet dan namens de groep aangifte, adviseer daarom het slachtoffer en/of de ouders om zelf aangifte te doen.

Of er sprake is van aangifte of niet, op grond van regels of ernstig verstoorde verhoudingen kan opzegging van het lidmaatschap onontkoombaar zijn. De groep behoudt immers in deze kwestie haar eigen verantwoordelijkheid. Lees het HHR over deze stap en zie verder paragraaf 2.13.

Er komt geen aangifte, maatregel of sanctie of de melding wordt ingetrokken

Ook in dit geval moet het bestuur de kwestie netjes afhandelen. Mogelijk moet de groep rehabilitatie voor zijn rekening nemen en dat kan in deze gevallen een moeilijke zaak zijn. Ondanks formele rehabilitatie zal er meestal sprake zijn van verstoorte relaties. Ook sterke vermoedens van grensoverschrijdend gedrag kunnen blijven bestaan, zelfs als het vermeende grensoverschrijdende gedrag naar objectieve maatstaven helemaal niet heeft plaatsgevonden.

Ga in gesprek met de betrokkene(n) over de mogelijkheden. Bespreek de voortzetting van het lidmaatschap in de speltak of groep, of dat in ieders belang werkzaamheden op een ander plek in de vereniging beter zijn. Ook verandering van functie binnen de groep is een mogelijkheid.

Intensieve werkbegeleiding is in al deze gevallen nodig. Wanneer deze mogelijkheden niet geschikt of passend zijn als rehabilitatie, kan besproken worden dat de betrokkene(n) de vereniging vrijwillig verlaten.

2.9 Informatie aan groepsraad

De groepsraad is de algemene ledenvergadering van een groep. Zie hiervoor het HHR, paragraaf 1.3. Het bestuur kan overwegen de kwestie van grensoverschrijdend gedrag voor de groepsraad te agenderen en te bespreken. Dat is afhankelijk van de aard van het grensoverschrijdend gedrag. Het is belangrijk dat het informeren over de kwestie altijd met respect voor betrokken personen geschiedt. Het is belangrijk om feitelijke informatie te geven over de kwestie:

- Vertel over hoe het bestuur heeft gehandeld en waarschijnlijk nog gaat handelen.
- Doe nooit uitspraken over de schuldvraag.
- Geef leden van de groepsraad de gelegenheid de schok te verwerken, maar ga niet in op wat er allemaal is gebeurd of nog zou kunnen gebeuren. Speculeren leidt tot onrust en geruchten.
- Vertel dat meer informatie volgt op het moment dat meer bekend is (dit kan bij aangifte tot twee jaar duren).
- Maak duidelijke afspraken over wat te doen en te laten tijdens het verdere proces.
- Vraag de leden van de groepsraad om niet via social media over dit onderwerp te communiceren.
- Alle vragen over het onderwerp, dus ook vragen die ouders stellen aan vrijwilligers, worden doorverwezen naar het tweemanschap.

2.10 Informatie aan niet direct betrokkenen

Na de gesprekken met slachtoffer(s), de beschuldigde(n), de direct betrokkenen en de groepsraad, is als vervolgstap het informeren van niet direct betrokkenen belangrijk. Zij maken zich ook ongerust en zitten met vragen. Wanneer niet direct betrokkenen te laat worden geïnformeerd, schaadt dat mogelijk het vertrouwen in de groep. Afhankelijk van de omvang en impact van het grensoverschrijdend gedrag worden de niet direct betrokkenen van enkel de betreffende speltak of van de hele groep uitgenodigd. Het is mogelijk een vertegenwoordiger van de politie, maatschappelijk werk, verzekering of de contactpersoon van het LOT uit te nodigen. De aanwezigheid van deze persoon kan bijdragen aan het vertrouwen van de niet direct betrokkenen in de handelswijze van het bestuur en het kan het tweemanschap steun geven.

Ook hier geldt:

- Vertel alleen de feiten.
- Voorkom paniek door niet uitvoerig in te gaan op wat er mogelijk is gebeurd als hierover geen feitelijke informatie te geven is. Speculeren kan tot onrust en geruchten leiden.
- Doe nooit uitspraken over de schuldvraag.
- Vertel op een rustige en niet-insinuerende manier:

- Wat de feiten zijn.
- Hoe het bestuur heeft gehandeld en waarschijnlijk nog gaat handelen.
- Dat niet direct betrokkenen opnieuw geïnformeerd worden wanneer daar aanleiding toe is.

2.11 Pers en publiciteit

Vanaf het moment dat er sprake is van een (redelijk) vermoeden van grensoverschrijdend gedrag kunnen allerlei partijen om opheldering gaan vragen: van lokale tot landelijke media. Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag zien we in veel gevallen dat de pers hier actief op reageert.

Wanneer je groep wordt benaderd door de media, neem dan voor raad en advies direct contact op met Team communicatie via het LSC van Scouting Nederland (24 uur per dag/7 dagen per week bereikbaar).

Stel vanaf het begin een woordvoerder aan. Dit is belangrijk voor het geval de kwestie onverhoeds de pers ter ore komt. Voor de woordvoerder is het belangrijk te weten dat het kan voorkomen dat journalisten bij dit soort nieuws gevoelige informatie boven tafel willen halen. Ze kunnen de woordvoerder woorden in de mond leggen; deze moet daar alert op zijn. Vraag daarom waar mogelijk, bijvoorbeeld bij artikelen, altijd om inzage in het artikel vóór publicatie.

Door zelf tijdig correcte en gerichte informatie te verschaffen, kan de woordvoerder met de pers een basis van vertrouwen leggen en hoeft de groep geen onnodige schade te lijden. Gerichte en eerlijke informatieverschaffing op basis van de feiten vormt de beste garantie dat journalisten correcte informatie zullen verspreiden. Maak duidelijk dat de groep de kwestie serieus neemt en welke stappen ondernomen zijn en ondernomen zullen worden. Doe ook hier nooit uitspraken over de schuldvraag, zolang dat door justitie niet is vastgesteld. Ook niet als beschuldigde heeft bekend.

Door op een correcte en informatieve manier met journalisten om te gaan, kan je ook gebruik maken van hun medium en daarmee aan lezers of kijkers laten zien dat we als Scouting Nederland adequaat hebben gereageerd. Dit kan vertrouwen wekken bij ouders van leden en potentiële leden.

2.12 Uitkomsten

Als het grensoverschrijdend gedrag leidt tot een onderzoek door de politie zijn de mogelijke uitkomsten:

- Er is wettig en overtuigend bewijs dat het feit is gepleegd.
- Er is geen wettig en overtuigend bewijs dat het feit is gepleegd, waardoor de kwestie geseponeerd wordt (delen van de verklaring zijn onjuist of niet bewijsbaar).
- De kwestie wordt geseponeerd, omdat de context niet strafbaar is of omdat er procedurele fouten zijn gemaakt.
- De aangifte blijkt een valse beschuldiging te zijn (het strafbare feit heeft niet plaatsgevonden, de melder is zich bewust van het motief en het doen van onjuiste aangifte).

Houd rekening met al deze mogelijke uitkomsten, realiseer je dat bij het informeren van de groepsraad deze uitkomsten allemaal mogelijk zijn.

Na de uitspraak van justitie over de uitkomsten van de kwestie is het tijd om de mogelijke tijdelijke maatregelen die het bestuur heeft genomen te bespreken. Het bestuur neemt dan een besluit over eventuele omzetten naar een definitieve maatregel. Mogelijke maatregelen zijn uiteraard ook afhankelijk van de uitspraak.

2.13 Maatregelen en tuchtrecht

In het HHR wordt in paragrafen 5.4 tot en met 5.7 aangegeven welke maatregelen het bestuur kan toepassen als 'het gedrag of de gedragingen van het lid daartoe uitdrukkelijk aanleiding geven' (citaat

uit het HHR). Hierboven in 2.7 staat meer over op-non-actiefstelling. De andere maatregelen gaan over het beëindigen van een functie of het lidmaatschap. Artikel 174 gaat over tuchtrecht bij overtreden van de gedragscode.

Of er sprake is van aangifte of niet, op grond van eigen regels binnen Scouting kan een maatregel aan de orde zijn. Scouting behoudt immers in deze kwestie haar eigen verantwoordelijkheid. Als er regels binnen Scouting zijn overtreden, kan het gepast zijn dat een bestuur een maatregel neemt. Als de gedragscode wordt overtreden, zijn de regels rondom tuchtrecht van toepassing en kan het zijn dat een tuchtcollege een sanctie oplegt. Lees aandachtig het HHR over deze stappen.

Ook als er geen regels zijn overtreden, kan op grond van ernstig verstoorde verhoudingen of een vertrouwensbreuk een einde van lidmaatschap onontkoombaar zijn.

Bij Scouting is het verplicht dat kaderleden een Verklaring Omtrent het Gedrag overleggen aan het Scoutingonderdeel waar zij actief zijn.

Registratiesysteem

Scouting Nederland is aangesloten bij een gezamenlijke registratielijst voor vrijwilligersorganisaties waar wordt aangegeven dat een bepaalde sanctie voor een persoon van toepassing is. Wanneer er bij een aangesloten organisatie de gedragscode wordt overtreden door het plegen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, kan door een tuchtcollege worden bepaald dat een sanctie wordt geregistreerd. Aangesloten organisaties kunnen zien of personen die vrijwilliger willen worden geregistreerd staan en daardoor niet actief kunnen zijn binnen de organisatie. Binnen Scouting Nederland houden we ook zelf op het LSC een overzicht bij van genomen definitieve maatregelen. Hierop staan ook de maatregelen voor andere vormen van grensoverschrijdend gedrag.

2.14 Informatie aan direct en niet direct betrokkenen

Zodra de kwestie tot een afronding is gekomen, kunnen direct en niet direct betrokkenen worden geïnformeerd. Bedenk dat de groep, als er sprake is van een zaak voor justitie, niet rechtstreeks geïnformeerd wordt over de uitspraak. Organiseer hiervoor zo nodig bijeenkomsten. De uitspraak van de rechtszaak of een tuchtcollege kan de gemoederen weer heftig beroeren. Vooral als de zaak wordt geseponeerd of de beschuldigde wordt vrijgesproken door gebrek aan bewijs. Bied daarom gelegenheid tot vragen, opmerkingen en emoties. Verwijs door naar professionele organisaties (zie paragraaf 4.4) voor verdere hulp of meer informatie, neem niet zelf de rol van hulpverlener op je.

2.15 Evaluatie

Om fouten bij de benadering van de kwestie of herhaling van de kwestie mogelijk te voorkomen, is een goede afhandeling van een zaak erg belangrijk. Dit is zeker zo belangrijk als het doorlopen van voorgaande stappen. Het tweemanschap zorgt voor een evaluatie van de zaak met het bestuur en eventueel andere belangrijke betrokkenen.

De vragen die bij een evaluatie beantwoord moeten worden zijn de volgende:

- Wat ging goed?
- Wat kunnen we leren voor de toekomst?
- Zijn er nog stappen die gezet moeten worden?

Groepscultuur

Het is goed om je als groep af te vragen wat je hebt geleerd van het gelopen traject. Hoe zijn onze manieren? Wat vinden we wel en wat vinden we niet normaal? Spreek met elkaar over hoe je het risico zo klein mogelijk maakt, waar grenzen liggen en hoe je elkaar aanspreekt op het benaderen of overtreden van die grenzen. Daarnaast is het mogelijk om samen met de vrijwilligers een training of workshop te volgen. Neem hiervoor contact op met je regio, steunpunt of het landelijk servicecentrum.

3 Afsluiting

Als alle stappen zijn doorlopen en maatregelen naar wens zijn getroffen, kan een zaak worden afgesloten. Let op dat hiertoe niet te snel wordt besloten. Ook als de rust lijkt te zijn wedergekeerd, is het belangrijk enige tijd stand-by te blijven.

3.1 Rapportage

Wanneer de zaak is afgerond, maakt de zaakcoördinator een eindverslag en zendt dit naar de afdeling juridische zaken van Scouting Nederland. Het dossier dat tijdens de kwestie is opgebouwd, wordt als het kan vernietigd. Als dit niet kan, wordt het opgeborgen in een gesloten kast waar alleen een lid van het tweemanschap toegang toe heeft.

3.2 Feedback

Het landelijk opvangteam ontvangt graag feedback ter verbetering van hun werkwijze en dit protocol. Zij zullen je hiervoor een digitaal formulier sturen.

4 Overig

4.1 Begrippen

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Er zijn veel verschillende definities van grensoverschrijdend gedrag. Er is dus niet een allesomvattende definitie. Van Dale geeft als definitie van grensoverschrijdend 'bepaalde normen te buiten gaan'. Wanneer is iets grensoverschrijdend? Op het moment dat een jeugdlid, leidinggevende, ouder, bestuurder of regiovoorzitter gedrag als grensoverschrijdend ervaart, is het gedrag in principe grensoverschrijdend.

Bij Scouting onderscheiden we grensoverschrijdend gedrag in de volgende categorieën:

- Seksueel grensoverschrijdend gedrag (en seksueel misbruik).
- Geweld.
- Diefstal (en verduistering en fraude).

Wat is seksueel misbruik?

Seksueel misbruik is een breed begrip. Het kan variëren van dubbelzinnige opmerkingen tot aanranding en verkrachting.

De Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk heeft in haar notitie *Seksueel misbruik* de volgende definitie opgesteld:

'Elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering, in verbale, non-verbale of fysieke zin, opzettelijk of onopzettelijk, die door de persoon die het ondergaat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren; en/of plaatsvindt binnen een ongelijke machtsverhouding (volwassene – kind, hulpverlener – cliënt, leerkracht – leerling, trainer – pupil, leidinggevende – jeugdlid, e.d.); en/of andere handelingen of gedragingen die strafbaar zijn volgens het Wetboek van Strafrecht.'

Voor dit protocol hanteren we bovenstaande definitie.

Wat is seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Bij Scouting Nederland hebben we een gedragscode, daarin hebben we onze normen vastgelegd met betrekking tot de omgang tussen (jeugd)leden. Overschrijding van deze normen wordt gezien als seksueel grensoverschrijdend gedrag. De gedragscode geldt voor alle scouts en je vindt de gedragscode als appendix terug bij het huishoudelijk reglement.

Volgens de gedragscode wordt elke vorm van seksuele benadering en misbruik ten opzichte van een jeugdlid gezien als seksueel misbruik.

Als voorbeelden van seksueel grensoverschrijdend gedrag noemen we:

- Een seksueel of erotisch geladen sfeer scheppen, ook via post, telefoon, sms, e-mail of internet en seksueel getinte grappen.
- Ongewenste aanraking: wat we onder ongewenste aanraking verstaan, wordt bepaald door de gevoelens van het jeugdlid en niet door de gedachten van de volwassene.
- Zich tegen het kind aandrukken.

Bij seksueel misbruik gaat het om seksuele handelingen, toenaderingen of contacten die tegen de zin van de minderjarige gebeuren. Deze acties kunnen plaatsvinden in een relatie waarin sprake is van een ongelijke machtsverhouding: de afhankelijkheidsrelatie tussen minderjarige en leidinggevende.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag kan zowel meisjes als jongens overkomen.

Wat is machtsverschil?

Bij grensoverschrijdend gedrag is er eigenlijk altijd sprake van ongelijkheid in macht tussen slachtoffer(s) en pleger(s).

Dat machtsverschil kan te maken hebben met:

- leeftijd: volwassene tegenover minderjarige; oudere tegenover jongere;
- positie of relatie: leidinggevende tegenover jeugdlid;
- aantal: groep tegenover individu;
- fysieke ontwikkeling;
- sekse;
- wel of geen beperking.

Jonge jeugdleden kunnen moeilijk aangeven of iets als ongewenst of gedwongen wordt ervaren. Een kind bevindt zich namelijk niet in een gelijke positie ten opzichte van een puber, jong volwassene of volwassene. Deze machtsongelijkheid zorgt voor een geringe tot geen keuzevrijheid van het kind!

De pleger(s) kan iemand zijn van wie je het allerminst zou verwachten. Een pleger kan invloed op verschillende manieren aanwenden. De ander kan dat in eerste instantie ervaren als leuk en pas later beseffen hoe vreselijk het was. Soms gebruiken plegers minder subtiele vormen van dwang, zoals dreiging met geweld, emotionele en psychologische druk of chantage om slachtoffer(s) te dwingen tot geheimhouding.

Wat is geweld?

Naast dat we grensoverschrijdend gedrag in het omgangsverkeer kennen, is er ook gewelddadig grensoverschrijdend gedrag. In dit protocol spreken we van opzettelijk (willens en wetens) gepleegd geweld.

Geweld kun je onder verdelen in verschillende categorieën:

- Fysiek geweld (bijvoorbeeld slaan, schieten en seksueel geweld).
- Geestelijk geweld (bijvoorbeeld pesten, dreigend en kleinerend taalgebruik).
- Materieel geweld (bijvoorbeeld het vernielen van andermans eigendommen).
- Digitaal geweld (bijvoorbeeld pesten via social media, WhatsApp, webcam, etc.).

Verder valt hier vanzelfsprekend ook onder: geweld met toegebracht ernstig lichamelijk en/of psychisch letsel.

Wat is diefstal of verduistering?

Het wederrechtelijk toe-eigenen van zaken of middelen die een ander toebehoren. Dit is bijvoorbeeld geld of materiaal van de groep. Maar ook het persoonlijk eigendom van de ander, bijvoorbeeld een fiets of telefoon.

Wat is fraude?

Handelswijze die er in bestaat tot het opzettelijk bedriegen door gegevens te vervalsen of te verzwijgen. Bijvoorbeeld in de administratie van de groep.

Wat zegt de wet?

De Nederlandse wetgeving geldt voor gebeurtenissen die zich binnen dan wel buiten Scouting Nederland afspelen. In het Wetboek is aangegeven wat volgens de wet mag en wat niet mag en welk gedrag daarmee juridisch strafbaar is. Wanneer gedrag niet strafbaar is of niet wordt vervolgd, kan er toch sprake zijn van overschrijding van normen binnen Scouting.

4.2 Grensoverschrijdend gedrag tijdens groepsoverstijgende activiteiten

Voor organisatoren van groepsoverstijgende (regionale, nationale of internationale) activiteiten of landelijke teams binnen Scouting Nederland geldt dit protocol ook. Er is echter een aantal verschillen.

De melding aan het landelijk servicecentrum dient direct te gebeuren. Het (organisatie)team kan een medewerker niet altijd op non-actief stellen.

Het (organisatie)team dient de beschuldigde schriftelijk uit te sluiten van verdere deelname en dient hem bij een activiteit de toegang tot de locatie te ontzeggen.

De gegevens van de beschuldigde dienen direct doorgegeven te worden aan het LSC, zodat zij het betrokken bestuur van de beschuldigde op de hoogte kunnen stellen en het betrokken bestuur maatregelen kan nemen.

Het (organisatie)team stelt volgens het *Protocol grensoverschrijdend gedrag* een tweemanschap aan dat de stappen uit het protocol gaat volgen. De zaakcoördinator van het tweemanschap is verantwoordelijk voor de afstemming tussen de verschillende betrokkenen.

De afdeling juridische zaken wordt de eerst volgende werkdag ingelicht door het LSC. Ook dit (organisatie)team en het tweemanschap kunnen een beroep doen op het LOT.

4.3 Verdere informatie

De belangrijkste afspraken die binnen Scouting Nederland gelden, zijn vastgelegd in de statuten en het huishoudelijk reglement. Dit omdat het in een dergelijke grote organisatie nuttig en nodig is over allerlei onderwerpen afspraken te maken. Je kunt het huishoudelijk reglement downloaden via de site van Scouting Nederland. De gedragscode is ook terug te vinden op de site van Scouting Nederland en in het HHR, appendix 3.

4.4 Overige organisaties

4.4.1 In veilige handen

In veilige handen is een samenwerking tussen de Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV), Movisie, Scouting Nederland en NOC*NSF. Het is onderdeel van het gelijknamige project dat handreikingen biedt om te voorkomen dat kinderen en jongeren in vrijwilligersorganisaties slachtoffer worden van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Meer informatie: www.inveiligehandens.nl.

4.4.2 Slachtofferhulp Nederland

Slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag hebben vaak te maken met gevoelens van schaamte en houden daarom de ervaring voor zichzelf. Toch kan het belangrijk zijn om er met iemand over te praten die je vertrouwt. Slachtofferhulp Nederland is er voor:

- Slachtoffers.
- Familie en kennissen.
- Getuigen.

Slachtofferhulp Nederland kan je gratis informeren over de mogelijkheden in je omgeving via telefoonnummer 0900-0101.

Meer informatie: www.slachtofferhulp.nl.

4.4.3 Samen Veilig

Maken u, uw hulpverlener of uw omgeving zich zorgen over de veiligheid van uw kind? Heeft uw kind een strafbaar feit gepleegd of is het in aanraking gekomen met justitie? Is er sprake van geweld in de huiselijke sfeer? Dan kunt u terecht bij Samen Veilig. Onze medewerker werkt samen met u, uw gezin, netwerk en lokale hulpverlening aan het herstel van een veilige situatie.

Onderdeel van Samen Veilig is Veilig Thuis (samenvoeging van het AMK en het Steunpunt Huiselijk Geweld). Dit is het advies- en meldpunt voor al je vragen over geweld in de thuis sfeer en over kindermishandeling.

Je kunt bij Veilig Thuis terecht:

- In het geval van acute situaties en crisis.
- Voor een snelle eerste inschatting van de veiligheid.
- Voor advies en ondersteuning bij ernstige zorgen.
- Voor advies bij en het melden van (vermoedens van) kindermishandeling of huiselijk geweld

Veilig Thuis is 24/7 bereikbaar via 0800-2000 (gratis), ook voor advies en overleg.

Meer informatie: www.samen-veilig.nl.

4.4.4 Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW)

Het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) biedt professionele hulp aan mensen met psychosociale problemen. Het AMW heeft een gemeentelijke of regionale positie. Kijk hiervoor in de gemeentegids van de gemeente van je groep.

4.4.5 Korrelatie

Als landelijke organisatie is Korrelatie voor iedereen beschikbaar voor hulpverlening (ook online) en advies op het terrein van zorg en welzijn. De diensten van Korrelatie zijn onafhankelijk, op de persoon gericht, klantvriendelijk en efficiënt.

Korrelatie is te bereiken via 0900-1450.

Meer informatie: www.korrelatie.nl.

4.4.6 M. (anonieme meldlijn)

M. staat voor Meld Misdaad Anoniem. Het is de meldlijn waar mensen anoniem informatie kunnen geven over ernstige misdaad, fraudezaken of schendingen van integriteit. M. is een vangnet voor mensen om een bijdrage te leveren aan de veiligheid in hun eigen omgeving. Het is dé plek waar anonimiteit wordt gewaarborgd. Anonieme meldingen worden er getoetst en doorgezet naar de bevoegde instanties, zoals de politie en andere opsporingsdiensten. Zij kunnen hiermee een onderzoek starten of de melding kan bijdragen aan een lopend onderzoek.

M. is te bereiken via 0800-7000.

Meer informatie: www.meldmisdaadanoniem.nl.

4.4.7 Sensoor

Wanneer je ergens anoniem over wilt praten, luisteren de mensen van Sensoor. Ze denken met je mee, staan even naast je. Met tijd en aandacht voor jouw verhaal. Dag en nacht zijn zij bereikbaar voor een gesprek van mens tot mens. Bel dag en nacht de telefonische hulplijn: 0900-0767 (5 ct. p/m). Een goed gesprek per e-mail kan via de beveiligde website e-hulp. De chathulp is open van 10:00 - 22:00.

Meer informatie: www.sensoor.nl.

4.5 Meldingsformulier Scouting Nederland

Dit formulier kun je gebruiken bij het melden van (een vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag aan het LSC (ook digitaal beschikbaar op www.scouting.nl).

1. Groepsnaam:

Groepsnummer:

Plaats waar de groep is gevestigd:

2. Naam contactpersoon:

Adres, woonplaats, telefoonnummer en e-mail waarop de contactpersoon overdag en 's avonds kan worden bereikt:

Beschik je over het *Protocol grensoverschrijdend gedrag*? Ja / Nee *

Naam van de (groeps)voorzitter:

Namen en functies van het tweemanschap:

Zaakcoördinator:

Ander lid tweemanschap:

3. Naam, adres en woonplaats van de eventuele beschuldigde(n):

Functie(s) en lidmaatschap nummer van de beschuldigde(n):

4. Welke vorm van grensoverschrijdend gedrag wil je melden?

- Seksueel grensoverschrijdend gedrag
- Geweld
- Diefstal/verduistering
- Fraude
- Anders, namelijk:

5. Geef een korte beschrijving van de situatie. Denk hierbij aan: wat is bekend over het voorval? Wanneer deed het zich voor? Wie waren erbij betrokken? Etc.

6. Genomen maatregelen door het bestuur:

(kruis aan wat van toepassing is)

- Betrokkene is nog actief bij de groep.**
- Betrokkene is op non-actief gesteld met ingang van:**
- Betrokkene is geschorst met ingang van:**
- Betrokkene heeft schriftelijk het lidmaatschap van Scouting Nederland beëindigd.** (Een kopie van deze verklaring graag meezenden)
- Anders, namelijk:**

7. Contact met politie:

(kruis aan wat van toepassing is)

- Er is (nog) geen aangifte bij de politie gedaan.**
- Aangifte bij de politie wordt overwogen door:**
- Er is al aangifte gedaan bij de politie door:**
- Er heeft een informatief gesprek met de politie plaatsgevonden.**

8. Beschrijf in het kort wat de huidige stand van zaken is.

Denk hierbij aan: de mate van onrust of conflicten in de groep, reacties van ouders of eventueel de pers, eventuele hulpverlening die nodig is voor ouders, jeugdleden, vrijwilligers, eventuele beschuldigde, etc.):

9. Geef kort aan wat je van plan bent:

10. Heb je behoefte aan informatie en/of ondersteuning door het landelijk opvangteam?

- Ja**
- Nee**

11. Vragenlijst ingevuld door:

d.d.

Vragenlijst zo spoedig mogelijk vertrouwelijk opsturen aan:

**Scouting Nederland,
Afdeling juridische zaken,
Postbus 210
3830 AE Leusden**

Verwerkt door Team Juridische Zaken d.d.: _____